

նեաց բարձն արքունի տաճարին մէջ, 1⁴ Համա-
պատիւ, Բագրատունեաց եւ Մամիկոնեաց
(ՕՐԲԷԼ):

Միւսնեաց յարաբերութիւնը Բիւզանդիոնի
հետ մինչեւ Բաբել Ս. (379 — 400) ըստ ինքեան
չունի այն սերտ երկնայթիւը, որ բուրբուլին բնական
է Տիրոսնի հետ. եւ միշտ այս վիճակին մէջ կը
գտնենք Միւսնեաց նախարարութիւնը եւ՛ր գարուն
մէջ, որուն Տէրն է Վասակ Ս. (412 — 452):

Վասակ, ինչպէս պիտի տեսնենք, ոչ Բիւ-
զանդիոնի կը մտնի, ոչ ալ Տիրոսնի. նոս լաւ կը
պահէ իւր յարաբերութիւնը Դրան հետակը դոր-
ծակցի անոր շարժումներուն՝ Տայկական թագը
յափշտակելու համար: Այս միտումը բուրբուլին
նաբերք բան մ'է, իւր երկրին եւ իւր զինքին
ներքնյաւմը, որուն զոհնք Վասակ իւր իշխանա-
թեան ներքին անդրադարձիւնն ու ինքզինքը:

Բարբիկն մինչեւ իւր որդիք Վասակ՝ Միւսնիք
յուսուսորութեան շաղկն մէջ էին. շինութեան մէկ
կողմէ, գրական զարգացում միւս կողմէ աւելի
մեծ փառք մը կը պարարտուէր Վասակին. իւր
հորեղբայրը Վաղինակ Բ (401 — 410) ներքին բար-
գաւաճումով կը նուիրէ ինքզինքը, եւ այն միջոցին է որ
անմահ Մեսրոպ իւր նորագիւտ նշանագիրներն
«Ի Միսական աշխարհէն» եւս հաստատուող համար
հան կ'երթայ եւ մեծ օգնութիւն կը բանէ Վաղի-
նակէն, անարգել կը պարագի Միւսնեաց առաջե-
ւորութեամբ, եկեղեցական եւ վանական կարգա-
գրութեամբ եւ գլխաւորելու հաստատութեամբ
(Կիրիւն էջ 14. — Խոր. Գ. Իէ):

ԱՅԽԱՐՀԱԳՐԱԿԱՆ

յւս

ՀԻՆ ՀԱՅՈՑ ՏԵՂԱՌՈՅ ԱՆՈՒՆՆԵՐԸ

(Հարանգանքն)

ԲԱՐԶԻՇԷՆ տեղի Թ. 111 Վայոյ ձոր գ. ին
մէջ Օրբէլ. 261. Բարձր? (Բարձր = «բարձ, պատեւ,
աստիճան») + չէ:

(ԲԱՐԶԻ ԲԵՐԻ ԿԵԼԻԿԱՅ մէջ Խնձիճ. Նոր
Հայ. 364.)

ԲԱՐԶԻ ՀԱՅԲ հայկական Նահանգ տես
վերն էջ 67.

ԲԱՐԶԻԱՐԱՌԻՂ (ԲՈՂ) ամսը տեղ Եղիշ. 52.
Բարձր + Բարձր:

ԲԱՐԶԻԱՐԱՌԻՂ տեղի Թ. 120. Այլտի գ. ին
մէջ ԱՍ. 209 = Բարձր + Բարձր «բարձր շինութեան»:

ԲԱՆԱՑ ԶՈՐ ԳԻՂ Թ. 178 Հերակ գ. ին
մէջ Առդ. 188. Բաւոյ (յոգ. սեռ. Բաւոյ? ուղ-
ղականք մը) + յոր. — ԲԱՆ Խաւանով տեղ մը
կը յիշէ Խնձիճ. Նոր. Հայ. 191 Տարաւայ մէջ.
Բաւ անհայտ բառը կը նշանակէ «վանանք, շափ,
սահման»:

ԲԵՐԱՆ տեղի Թ. 112 Գեղարքունի գ. ին
մէջ Օրբէլ. 264, ԱՍ. 38. Բերան բանիչ է:

ԲԵՐԻՏ տեղի Թ. 112 Գեղարքունի գ. ին մէջ
ԱՍ. 38, Թ. 115 Եղիշ գ. ին մէջ ԱՍ. 246,
Առաջադիւղ մը Օրբէլ. 1, 275 = Բերի? «ամրոյ»,
Ասկէ՛ ԲԵՐԻՏ գիւղ Միւսնեաց մէջ Օրբէլ. 1, 218,
ԱՍ. 81 = Բերի? «ամրոյ», ԲԵՐԻՏԱՑ ՓՈՐ
Թ. 163 ք. Տայոյ տես վերն էջ 240 = «նոր բերս
գերու»:

ԲԵՐԻՏԻ տեղի Թ. 109 Երնջակ գ. ին մէջ
Օրբէլ. 2, 272, Թ. 117 Բաղք գ. ին մէջ ԱՍ. 275,
Թ. 179 Վանանք գ. ին մէջ ԱՍ. 107.
Բերի + Ի՛ «նուազական մասնիկ» — ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ
գիւղ Թ. 176 Բաղքեւանք գ. ին մէջ Փարպ. 176,
յոքնակի Բերիքի՛. ԲԵՐԻՏԻՒՄ, սեռ. Բերիքի-
յոքն Բերիքի-ն ԱՍ. 352 Բերիքի-ն ուղղական
մը՝ գիւղ Թ. 187 Մաղա գ. ին մէջ Յարժ. Կիշ. 53.
Նոր Հայ. Բերիքի՛ Նաբերքի հիւսիսակողմը,
Երանանք = Մարադ-տի հիւսիսային ամրին
վայո՛ հին Հայ. Բերիքի՛ կամ Բերիքի՛ Խնձիճ.
Նոր Հայ. 227. Արիշ Երիւ Բերիքի՛ տես Խնձիճ.
անդ 143, 191. Ասկէ նաեւ արդի Հայ. Բերիքի՛ն
ճորտի վայո՛ = հին Հայ. Բերիքի-ն, յայն-
պէս ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ Օրբէլ. 1, 250?, ԲԵՐԻՏԻՒՄ
ՄԱՅՐ Օրբէլ. 262? (Հայ. = 1. Մայր եւ 2. Մայրի.
Մայրի իմաստով չի յարմարիր). ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ
(-ԿՈՐ) Տրտաւ գետին վայո՛ Կաղանկ. 239, 277,
Կիր. 100?:

ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ տեղի Թ. 111 Վայոյ ձոր գ. ին մէջ ԱՍ. 172. տեղի Առաջադիւղ
մէջ (Առաջադիւղ) ԱՍ. 185. Բերիք + Բարձր:

ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ տեղի Թ. 113 Միւրք գ. ին մէջ
Օրբէլ. 265, Թ. 114 Արաշէք գ. ին մէջ ԱՍ. 270
(Թրք. Բարձր-տեղիք). Բերիք + յոր. Ջանա-
ղանքու է Բերիքի-ն (տարբ. Երիշեց. Բերիքի-ն)
Թ. 123 ք. Արցախի. տես վերն էջ 227.

ԲԵՐԻՏԻՆԻՒՄ տեղի Թ. 120. Այլտի գ. ին
մէջ ԱՍ. 261. Բերիք + Բարձր «ամրոյ», հին,
յաւանք = «բերիք տեղ», Հին. Թրք. Բարձր-տեղի
= Հայ. Բերիք-տեղ Թ. 187 Մաղա գ. ին մէջ
ԱՍ. 860:

ԲԶՆՈՒՆԻՒՄ Թ. 38 ք. տես վերն էջ 194.
ԲԻՏԻՆԻՒՄ փոքրիկ ամրոյ Յարժ. Կիշ. 182, 183
Թ. 180 Առաջադիւղ գ. ին մէջ ԱՍ. 156 — 157.
Բիւր — «տան հաղորդ» + ամրոյ մասնիկ:

ԲԻՏԻՆԻՒՄ Թագ մանութիւնն է արդի Թրք.
Պիլիսի, հին Հայ. Սրմանք լեռան արդի անունն.
տես վերն էջ 184.

ԲԼՈՐ տեղի Թ. 110 Զահուկ գ. ին մէջ
Օրբէլ. 272, գիւղ Թ. 181 Զահուկ գ. ին մէջ
ԱՍ. 126 = Բլուր «փոքրիկ լեռնակ», Նորն անունն
է նաեւ Plur (արդի Տննամբ) ընդ մէջ Բաբերքի
եւ Երիւկայի Լիւնի քարտեղին վայո՛, Strecker
ZGE. 4, 1869 Խաւ. Գ., Կարնայ տրեւման
կողմէ Կիւն 1, 131. Ասկէ՛ ԲԼՐԱՅ գիւղ Թ. 83
Անձնագիր գ. ին մէջ Արծի. 212 = Բլուր «փոքր
լեռնակ» — Բլուր Բլուր մը՝ գիւղ Թ. 176 Բա-
ղքեւանք գ. ին մէջ (ուր Ս. Մահակ վանանքու)
Փարպ. 103, Նոր. 270, Կարեան յեանադիւն

Ի. Ի. սեռ. Ին, յոր Բ. Եղ. Ին-ն կամ Ին-ն.
սեռ. Ին-ն կամ Ին-ն:

խմբագրութեան մէջ 41 օգուցի Բուր-ն, Կ'ըստի, իսկ հետագոյն խմբագրութեան մէջ (վերջում. 1894) 41՝ "գիւղի Բուր-ն", ուրեմն ուղղականորէ Բուր-ն, որ Բուր-նի հետ (Բ. Բուր-ն, սեւ. Բուր-ն) չի համեմատիր: — ԲԱՌՈՐԱ ԳԻՂ Թ. 9 Կարին՝ Գ. ին մէջ 1 աստիճ. 85. յետագոյն լեզուի հայտնականն իբր ուղղական գործածուած (սեւ. վերջի էջ 291), ուրեմն Բուր-նի տեղը — "բուր-ն", Ըստ ԱՍ. 23 այժմեան Բուր-ն է Թ. 171 Բասանի Գ. ին մէջ, ինքնի. Կոր Հայ. 91, Թիք. Թէֆէֆէ — "փոր-նի Բուր-ն":

ԲՆՈՒՆԻՔ տեղի Թ. 115 Եղուէք Գ. ին մէջ Օրբել. 1, 274, 2, 260 տեւ վերջի էջ 283. ԲԱՌՈՐԱԲԵՐԴ տեղի Թ. 111 Վայոց ձոր Գ. ին մէջ ԱՍ. 98. Բուր-ն "կըր, ամբողջ" + Բերք — "կըր բերք":

ԲԱՌՈՐԱՍԱՆԱԿ Թ. 171 Բասանի Գ. ին մէջ ("ուր Գուր-ն եւ Երասի խառնիք") Սեր. 34, ԱՍ. 25 (պահպանեց մէջ): Բուր-ն "կըր, ամբողջ" + Դու-ն — "պահպանեց, պահպանեց" ԼԲ. 217:

ԲԱՌՈՐԱՔԱՐ Օրբել. 2, 37, Թ. 115 Եղուէք Գ. ին մէջ ԱՍ. 447. Բուր-ն + Գուր — "կըր":

ԲԱՌԱՇԷՆ Օրբել. 1, 224, ԱՍ. 68 Թ. 112—113 Գ. ին մէջ. Բուր-ն? + Գիւղ. ԲԵՐԴ ամբողջ Թ. 171 Բասանի Գ. ին մէջ Փարպ. 447, ԱՍ. 18. Բուր-ն? + Բերք:

ԲԱՌԱՏԻՋՈՐ տեղի Թ. 120—ԱՅլաի Գ. ին մէջ Օրբել. 261, սեւ. Բուր-ն? + Ընդ:

ԲԱՆԱԿԱՌ տեղի Թ. 115 Եղուէք Գ. ին մէջ Օրբել. 260. ԲԱՆԱՎԱՆԻՋ (Լուսնային Բանա. վիճի) Այլաբաթայ մէջ Փարպ. 367, ԱՍ. 442. Բուր-ն "կուգի" + ին տեւ վերջի էջ 280 եւ վիճի էջ 285, Համա. Իսրայէլ: Եւրէի նոր հայ. Բանայէն չիւղ 10 Ժամ հետեւ Միշէ ինքնի. Կոր Հայ. 1907:

ԲԱՆԱՍՏԻԿ Երզնկայի քով Strecker ZGE. 4, 1864 Խառ. Գ. Կուր-ն (արդի հայ. Բուր-ն) "աբարան" ԼԲ. 375 + Ին նուազական մասնիկ:

ԲԱՆԱՍՏԻԿ տեւ վերջի Բուր-ն: — ԲԱՆԱՍՏԻԿ, ԲԱՆԱՍՏԻԿ ԳԻՂ Սերապիոն քով ինքնի. Կոր Հայ. 288. Բուր-ն "ապարան" բառն է:

ԲԱՆԱՍՏԻԿ տեղի Թ. 112 Գեղարքունի Գ. ին մէջ Օրբել. 264, ԱՍ. 72 — մանապէս Բուր-ն Այլաբ. Ի Գեղամ Կաղանկ. 222. Բուր-ն "կուր-ն" + Կուր — "կուր-նի ոյր ծերայ":

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248. ԳԱՐԵՆԵՆԱՐ տեղի Թ. 172 Գ. ին մէջ էջ 248.

Անուս. առ. Benseleer Wb. der griech. Eigen-
namen. Երկրորդ Գույլ գետ Դ'ալ (սեւ վերջ
էջ 67, 137) Կը յիշէ ԽԱՍ. 30 Իբրեւ Հայոց
գիւղաւոր չոր Գեղարքունի մին. Երբայ, Երասի,
Գույլ (գէղ Գ հարաւ Գեղարքունի) եւ Արաբիկոն
(ճորտի): Այս Գույլով հարաւորաւորն է Վիճիկ-
Կեղի-Փերի-առ. որուն միջին ընթացքին վայր էր
(Գ. Հայոց) Թ. 10 Խորհեան Գ. Ը. ԽԱՍ. 30 Գ.
Հայոց մէջ Գույլ Կ'անուանէ այս գետը, զոր
ԽԱՍ. 30 Բարձր Հայոց մէջ Գույլ անուանած էր,
իբր այն Թէ այս երկունքն իբրեւ մարբեր Գեղարքու-
նի մին. Բայց իրողութիւնն ասանկ էլ, ԽԱՍ. Ի քով
էջ 30 ինքիբր Վիճիկ քաղաքին Kighi-sunի վայր
է, որ Կարնայ հարաւորաւորն էր Վիճիկ-Խոր-
հեանին Կ'անցին եւ այժմեան Գիւղարքունի եւ Բուր-
նի միջին Մուրազ-առ. — Արաբիկոն կը Թափի
Կ'երեւոյ Թէ այս գետն անուան կործանէ նոյն
է նահ Ժմ-ժիմ "Գույլ-գետ, ըստանին հետ
(Ibn Serapion JRAS. 27, 13), որ Qalqalaji
(Կարնայ) ճանաչէ լեւնէ Դ'իւրիւլ' Ընթացիւ քա-
ղաքէն վեր' Երասի (Արաբիկոն) կը Թափի, Երբ
ուղիւ է այս ըստանն, եւ Սիւնիկառ — Աճ-առ.
— Խորհեանուի հետ նոյն է Մարգիտ գետն որ
Մեղուր լեւնէն քաղով Ընթացիւն եւ մերձակայ
լեւնէրէն քիչ մը վար Արաբիկոն հետ կը խառ-
նուի (Ibn Serapion առն), այն ասան Ընթացիւ —
Արաբիկոն Խորհեանի հետ խառնուի երբեք
չիւղ: Բայց Համա. Յոմայէն Կ'երեւոյ հարաւորն
առիճիւ հետ. գրութեան մէջ էջ 138 եւ վերջ
ըստանք:

ԳԱՆԱՍՏԻՋՈՐ տեղի Թ. 110 Գ. ին մէջ Օրբել. 273, ԱՍ. 480 (Գույլ-Խոր Բուր-ն).
Գույլ + Խոր (Խոր Խորհարար — "կանաւ տեղ Կ
Խոր — "կանաւ Խ")

ԳԱՆԱՍՏԻՋՈՐ քաղաք, Երեւանի քով 76
ընդ մէջ Անգիլ (Երզնկայի Գ. ին մէջ սեւ վերջ
էջ 302) եւ Երզնկայի յիշուած, լեւ Գույլ-առ (սեւ.
Գույլ-առ) Խոր. 141, ԽԱՍ. 611, Թ. 168
Կուր-ն Գ. ին մէջ ԱՍ. 491—492. Գույլ + Գուր-
ն էջ 286?

ԳԱՆԱՍՏԻՋՈՐ տեղի Թ. 115 Եղուէք
Գ. ին մէջ Օրբել. 2, 260 — Կուր-ն Կուր-ն:

ԳԱՆԱՍՏԻՋՈՐ միաստան Թ. 111 Վայոց
ձոր Գ. ին մէջ Վարդան ալի. 422 — Գույլ-Խոր,
Կույլ-Խոր եւ ԱՍ. 130. Գույլ + Խոր:

ԳԱՆԱՍՏԻՋՈՐ քաղաք (Ար) Երզնկայի Գ. մէջ Կա-
ղանկ. 265, Արաբիկոն մէջ Կեր. 117, Կարնայ մէջ
Կուր-ն. Բ. Բ. 286, այժմ Գույլ-առ Գույլ-ն Թ. 106
Կուր-ն Գ. ին մէջ ԱՍ. 320—321, տեղի Թ. 111
Վայոց ձոր Գ. ին մէջ ԱՍ. 98, 180, Օրբել. 2,
102, Թ. 112 Գեղարքունի Գ. ին մէջ ԱՍ. 38, 42.
Գույլ-ն (Գույլ-ն Գեղարքունի 134) Գեղարքունի
Խորհարար Կարնայ եւ Հայոց ուսմանին
վայր, Կր. Ganjak, Ganja, Ե. Վճառ Եւն.

